

J. Beumer

EEN GRAFISCHE VERGELIJKING TUSSEN GROEPGEMIDDELDEN
VAN C.B.T.B.-BEDRIJVEN EN L.E.I.-BEDRIJVEN IN 1962/63

Interne nota

No. 95

Maart 1964

INHOUDSOPGAVE

Blz.

INLEIDING	7
I. HET INKOMEN	8
a. Het bewerkingssinkomen	8
b. Bewerkingskosten	8
c. Netto-overschot	8
d. Arbeidsinkomen	8
II. ARBEIDSPRODUKTIVITEIT EN TAAKDICHTHEID	15
a. Produktiviteit	15
b. Taakdichtheid	15
III. REWATABILITEIT VAN DE BEDRIJFSONDERDELEN	19
a. De rundveehouderij	19
b. De varkenshouderij	19
c. De pluimveehouderij	19
d. Marktbaar gewassen	19
SAMENVATTING	29

INLEIDING

In dit onderzoek zijn de ons ter beschikking staande gegevens van de gemengde C.B.T.B.-bedrijven, waarvan een bedrijfseconomische boekhouding is bijgehouden, vergeleken met de gemengde L.E.I.-bedrijven.

Bij deze vergelijking is uitgegaan van groepsgemiddelden waarvan de grootteklassen en het aantal bedrijven per groep in tabel 1 wordt gegeven. Het doel was na te gaan of hierbij duidelijke verschillen tussen L.E.I.-bedrijven en C.B.T.B.-bedrijven naar voren zouden komen.

Tabel 1

GROOTTEKLASSEN EN AANTAL BEDRIJVEN PER GROEP

C.B.T.B.			L.E.I.		
No. 1)	Grootteklasse	Aantal bedrijven	No. 1)	Grootteklasse	Aantal bedrijven
Drenthe			Drenthe		
1	4,00 - 11,40 ha	20	1	9,00 - 18,00 ha	20
2	6,14 - 18,00 ha	24	2	9,00 - 18,00 ha	20
3	9,37 - 15,80 ha	24			
4	8,40 - 27,60 ha	18			
5	14,05 - 43,00 ha	23			
Overijssel			Overijssel		
1	3,70 - 7,50 ha	22	1	4,00 - 7,00 ha	20
2	7,51 - 9,50 ha	24	2	7,00 - 10,00 ha	17
3	9,51 - 12,00 ha	24	3	7,00 - 10,00 ha	17
4	12,01 - 15,00 ha	23	4	10,00 - 15,00 ha	16
5	15,01 - 32,00 ha	23	5	10,00 - 16,00 ha	15
Gelderland			Gelderland		
1	2,70 - 5,00 ha	24	1	7,00 - 10,00 ha	15
2	5,01 - 6,00 ha	22	2	10,00 - 15,00 ha	16
3	6,01 - 6,60 ha	22	3	7,00 - 16,50 ha	18
4	6,61 - 7,50 ha	24	4	7,00 - 9,50 ha	19
5	7,51 - 8,40 ha	24	5	9,50 - 12,00 ha	18
6	8,41 - 9,10 ha	22	6	12,00 - 18,00 ha	16
7	9,11 - 10,00 ha	22			
8	10,01 - 11,80 ha	24			
9	11,81 - 14,00 ha	20			
10	14,01 - 17,00 ha	21			
11	17,01 - 21,00 ha	24			
12	21,01 - 33,00 ha	12			
Utrecht			Utrecht		
1	4,85 - 11,30 ha	22	1	7,00 - 14,00 ha	20
2	11,31 - 27,30 ha	9			

De C.B.T.B.-bedrijven zijn in het algemeen per provincie ingedeeld in verschillende grootteklassen; alleen in Drenthe zijn waarschijnlijk twee gebieden onderscheiden.

De L.E.I.-bedrijven zijn per consulentschap ingedeeld in grootteklassen. Er is geen rekening gehouden met eventuele gebiedsverschillen tussen L.E.I.-bedrijven en C.B.T.B.-bedrijven.

1) Deze nummers corresponderen met de nummers en letters in de grafieken.

I. HET INKOMEN

a. Het bewerkingssinkomen

Het bewerkingssinkomen wordt gevormd door de totale opbrengsten minus totale kosten exclusief kosten van arbeid, werktuigen, trekkers en werk door derden. Uit grafiek 1 blijkt dat het bewerkingssinkomen op de L.E.I.-bedrijven gemiddeld hoger ligt dan op de C.B.T.B.-bedrijven. De oorzaken hiervan kunnen liggen in een hogere rentabiliteit van de afzonderlijke bedrijfsonderdelen of in de samenstellingen van het bedrijfsplan. Op de rentabiliteit van de afzonderlijke bedrijfsonderdelen zal hierna nog worden ingegaan.

b. Bewerkingskosten

De bewerkingskosten zijn de totale arbeidskosten + werktuigkosten + trekkerkosten + kosten van werk door derden + normbedrag van f.500,- per gemiddeld aanwezig paard. Uit grafiek 2 blijkt dat de bewerkingskosten op de L.E.I.-bedrijven aanmerkelijk hoger zijn dan op de C.B.T.B.-bedrijven.

Een nader onderzoek naar deze verschillen heeft uitgewezen dat een gedeelte hiervan wordt veroorzaakt doordat op de C.B.T.B.-bedrijven de berekening van de arbeidskosten afwijkt van de berekening op de L.E.I.-bedrijven.

Bij de C.B.T.B.-bedrijven is geen rekening gehouden met overuren, hier zijn als arbeidskosten gerekend een jaarloon van f. 6.650,- per volwaardige arbeidskracht. Dit komt neer op ± 2640 uur per jaar per volwaardige arbeidskracht met een uurloon van $\pm f.2,52$. De bewerkingskosten per bewerkingseenheid worden in grafiek 3 weergegeven.

Om een indruk te verkrijgen van de invloed van het verschil in berekeningswijze ten aanzien van de arbeidskosten is ook weergegeven wat het resultaat geweest zou zijn, als de arbeidskosten op de L.E.I.-bedrijven op een zelfde niveau berekend werden als op de C.B.T.B.-bedrijven; nl. f.6.650,- per volwaardige arbeidskracht. De uitkomst hiervan wordt in grafiek 4 weergegeven. Hieruit blijkt dat ondanks deze correctie de arbeidskosten op de L.E.I.-bedrijven nog wat hoger zijn.

c. Netto-overschot

Het netto-overschot (grafiek 5) is op de L.E.I.-bedrijven het laagst en varieert hier van $\pm f.-5,-$ - $\pm f.-2,-$. Op de C.B.T.B.-bedrijven lopen de netto-overschotten uiteen van $\pm f.-3,-$ - $\pm f.-0,50$ per bewerkingseenheid.

Uiteraard is hier ook van toepassing hetgeen in het voorgaande reeds is gezegd over de berekening van de arbeidskosten.

d. Arbeidsinkomen

Het arbeidsinkomen per v.a.k. wordt in grafiek 6 weergegeven. Hieruit blijkt dat er geen noemenswaardige verschillen zijn tussen de C.B.T.B.- en L.E.I.-bedrijven. De verschillen in berekende arbeidskosten hebben op het arbeidsinkomen per volwaardige arbeidskracht geen invloed.

Het lagere bewerkingssinkomen per bewerkingseenheid op de C.B.T.B.-bedrijven wordt blijkbaar gecompenseerd door een hoger aantal bewerkings-eenheden per man.

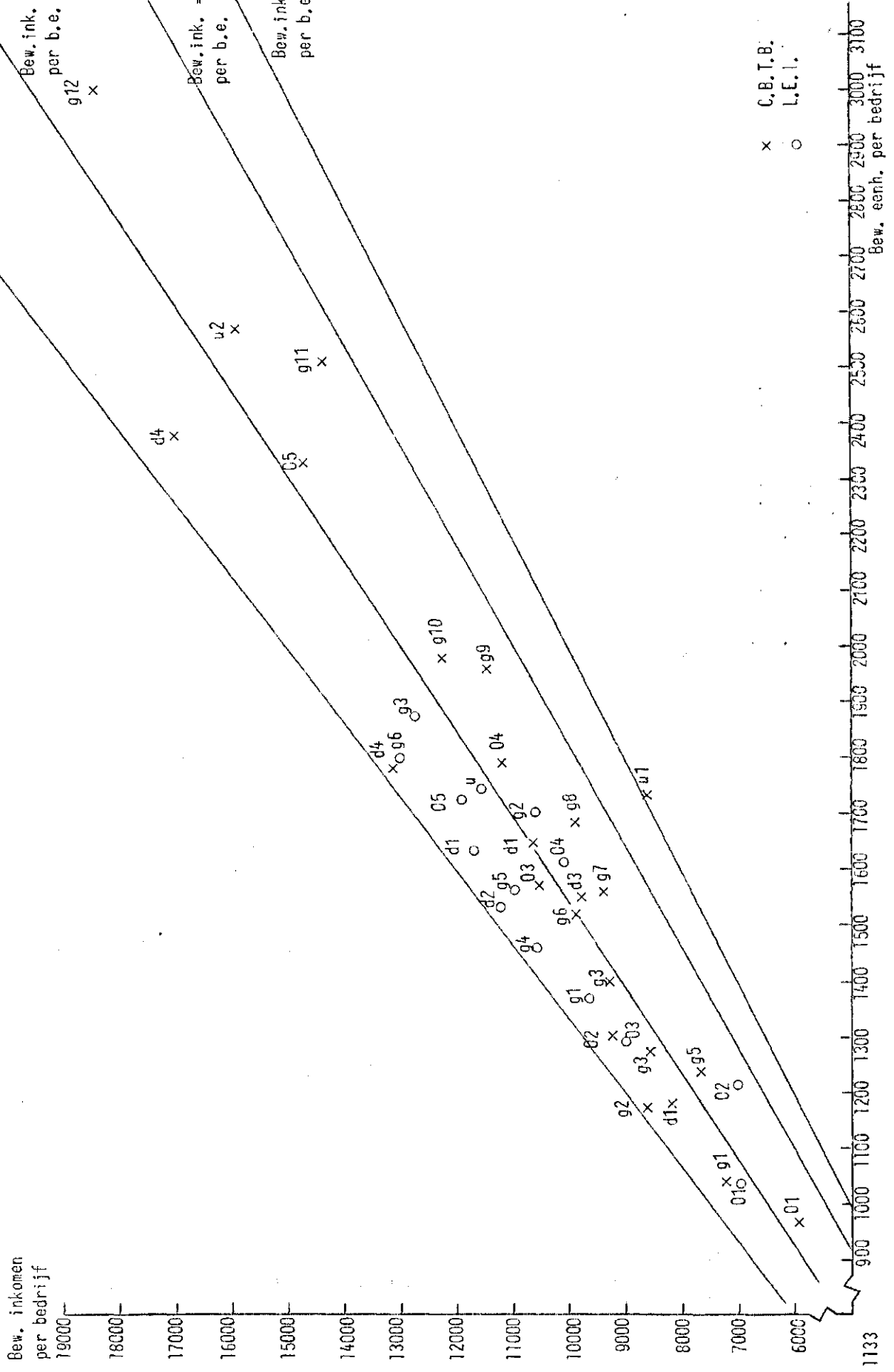
BEWERKINGSINKOMEN PER BEWERKINGSEENHEID

Bew. ink. = f. 7,50
per b.e.

Bew. ink. = f. 6,50
per b.e.

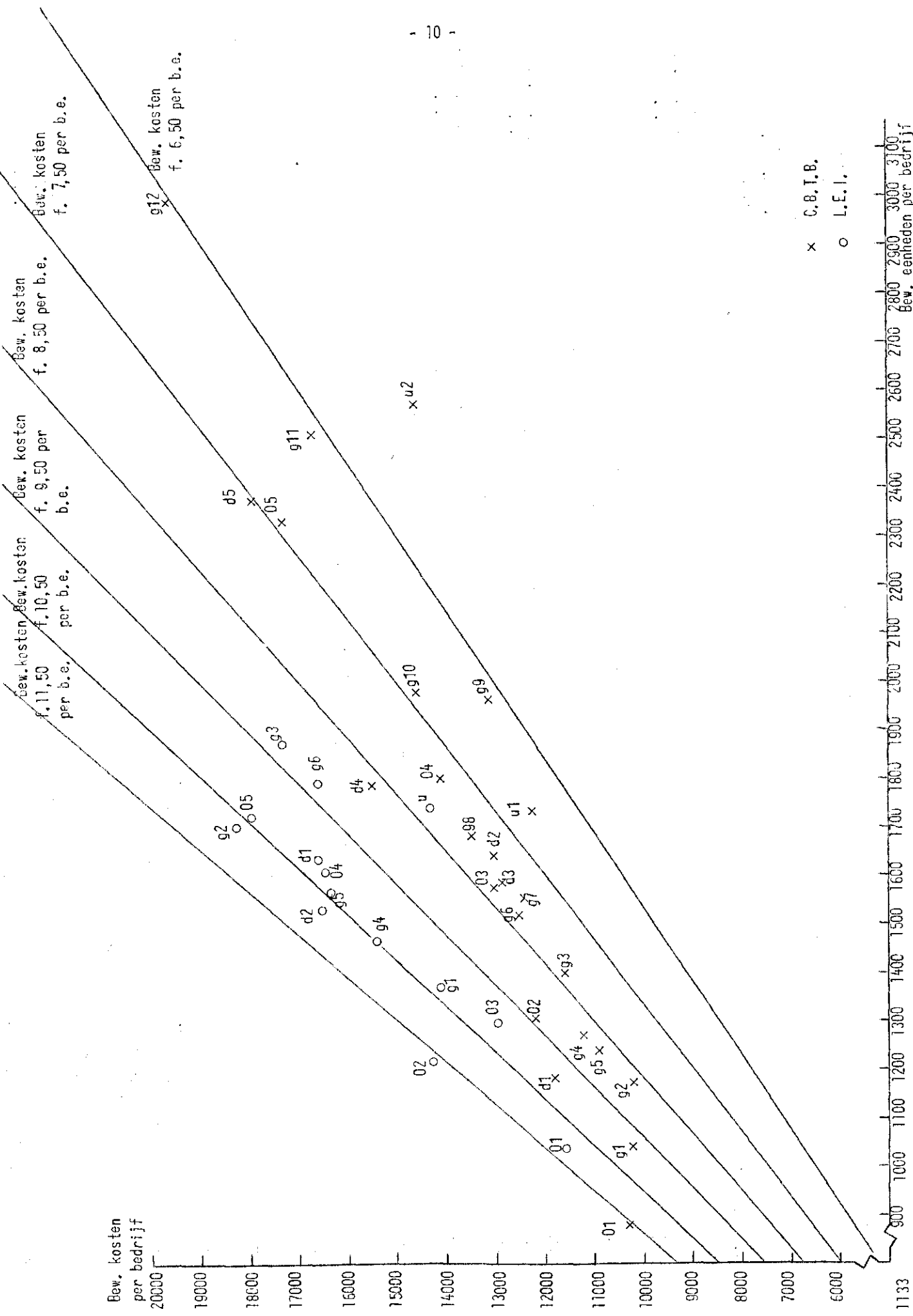
Bew. ink. = f. 5,50
per b.e.

Bew. ink. = f. 5,-
per b.e.

x C.B.I.B.
o L.E.I.

BEWERKINGSKOSTEN PER BEWERKINGSEENHEID

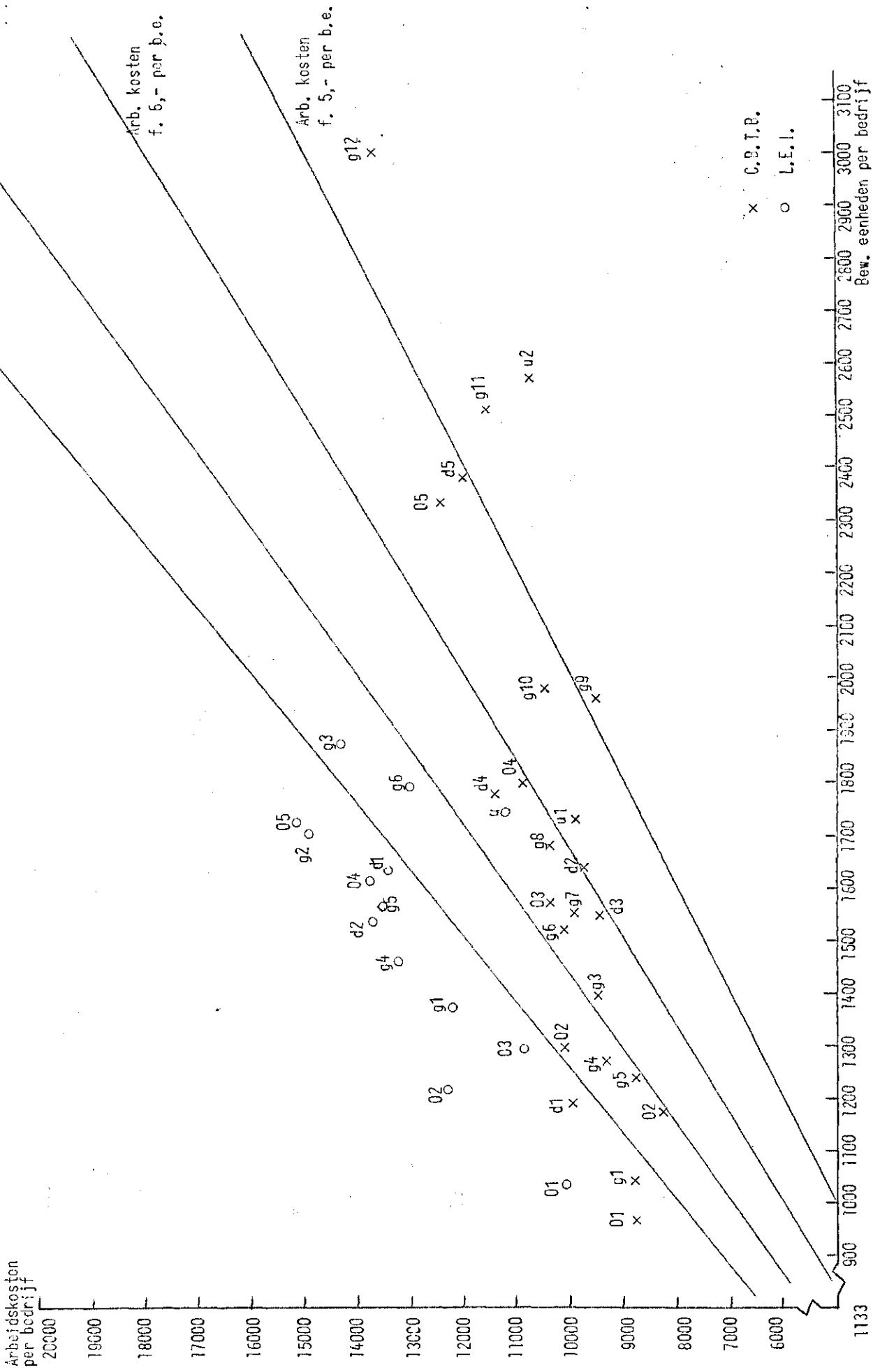
x C.E.I.B.
o L.E.I.

Bew. kosten per bedrijf
20000
19000
18000
17000
16000
15000
14000
13000
12000
11000
10000
9000
8000
7000
6000

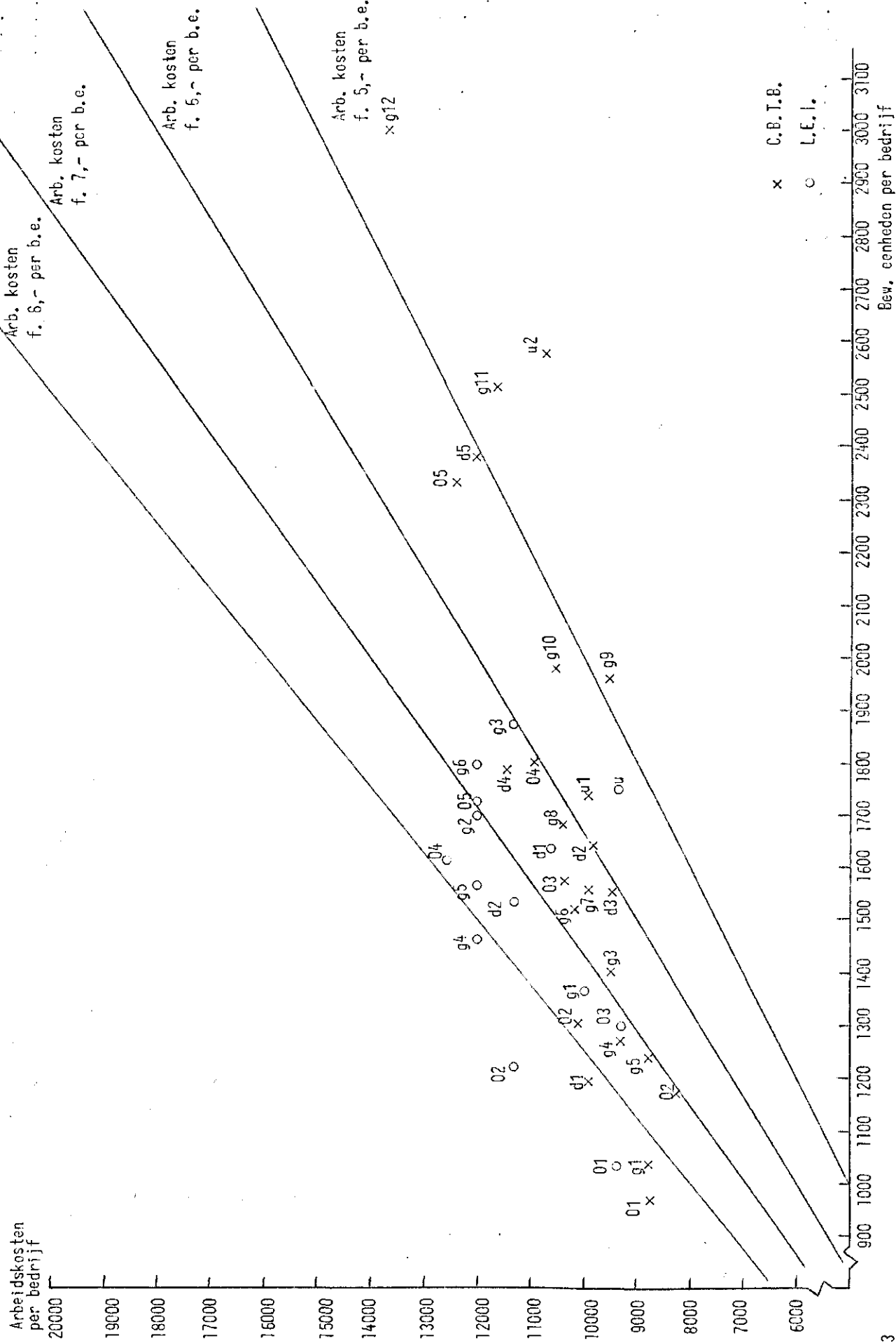
Bew. eenheden per bedrijf
900 1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900 2000 2100 2200 2300 2400 2500 2600 2700 2800 2900 3000 3100

ARBEIDSKOSTEN PER BEWERKINGSEENHEID

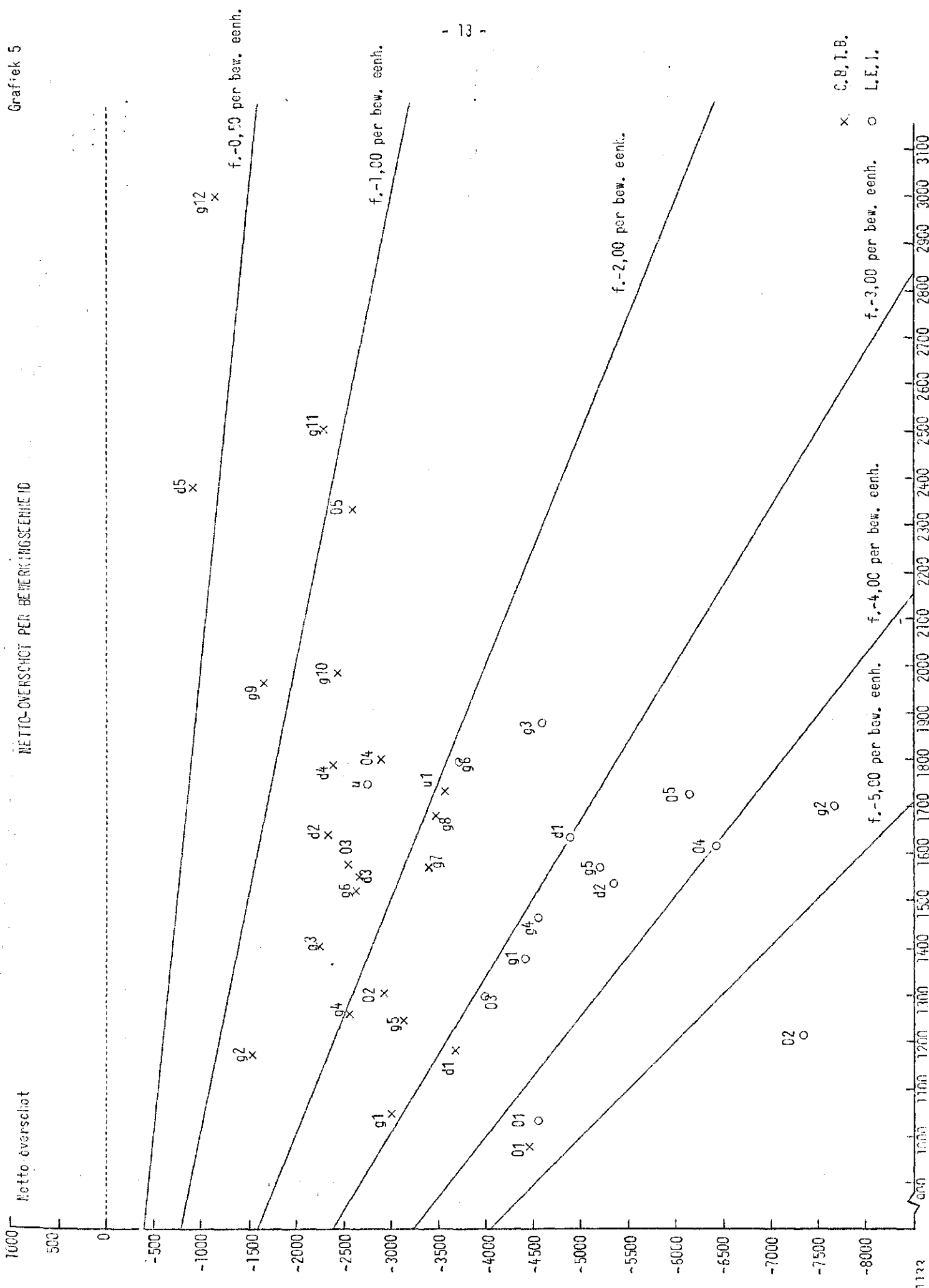
Grafiek 3

ARBEIDSKOSTEN PER BEWERKINGS-EENHEID
(L.E.I. gecorrigeerd op niveau C.B.T.B.)

xu2

ARBEIDSSINKOMEN PER VOLTVÅRDIGE ARBEIDSKRAFT

Grafiek 6

g12.

f. 6000,- per v.a.k.

f. 5000,- per v.a.k.

f. 4000,- per v.a.k.

Arbeidsinkomen per bedrijf

12000

11500

11000

10500

10000

9500

9000

8500

8000

7500

7000

6500

6000

5500

5000

4500

4000

1,0

1,1

1,2

1,3

1,4

1,5

1,6

1,7

1,8

1,9

2,0

2,1

Aantal arbeidskrachten

d5 x

g3 o

05 x

g11 x

g96 o

g05 o

g4 o

g5 o

x d4

g91 o

04 o

d2 o

cd1

g10 x

04 x

03 x

g91 o

g6 x

03

g7

x x

g8

u o

g9 x

d2 x

g3 x

x d3

x c03

x g4

x u1

x d1

o01

x g2

g1 x

g5 x

01 x

02 o

x G.B.T.B.

o L.E.I.

II. ARBEIDSPRODUKTIVITEIT EN TAAKDICHTHEID

a. Produktiviteit

Uit grafiek 7 blijkt dat het aantal bewerkingseenheden per volwaardige arbeidskracht op de C.B.T.B.-bedrijven gemiddeld hoger ligt dan op de L.E.I.-bedrijven. Van de onderzochte groepen heeft de C.B.T.B. 66% en het L.E.I. 21% met meer dan 1000 bewerkingseenheden per volwaardige arbeidskracht. Ook het aantal ha per volwaardige arbeidskracht is op de C.B.T.B.-bedrijven hoger dan op de L.E.I.-bedrijven (grafiek 8).

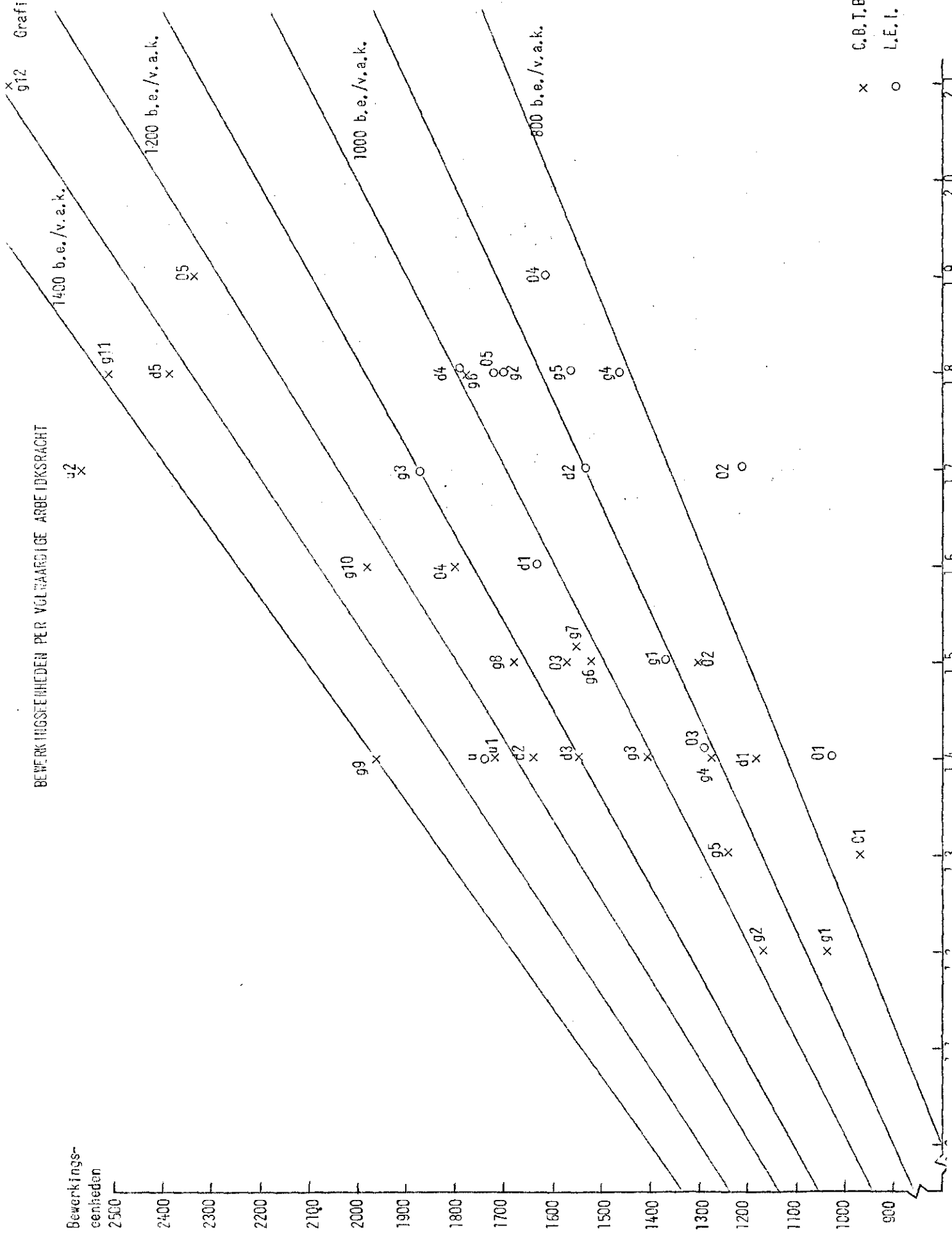
Het kan zijn dat het bepalen van de beschikbaarheid van de gezinsleden in belangrijke mate tot deze verschillen heeft bijgedragen. Het was op korte termijn niet mogelijk dit nader te onderzoeken.

b. Taakdichtheid

Het aantal bewerkingseenheden per ha wordt gegeven in grafiek 9. De verschillen zijn hier niet groot. De C.B.T.B.-bedrijven komen hier misschien als iets intensiever naar voren dan de L.E.I.-bedrijven. Een duidelijk verschil is hier echter niet te zien

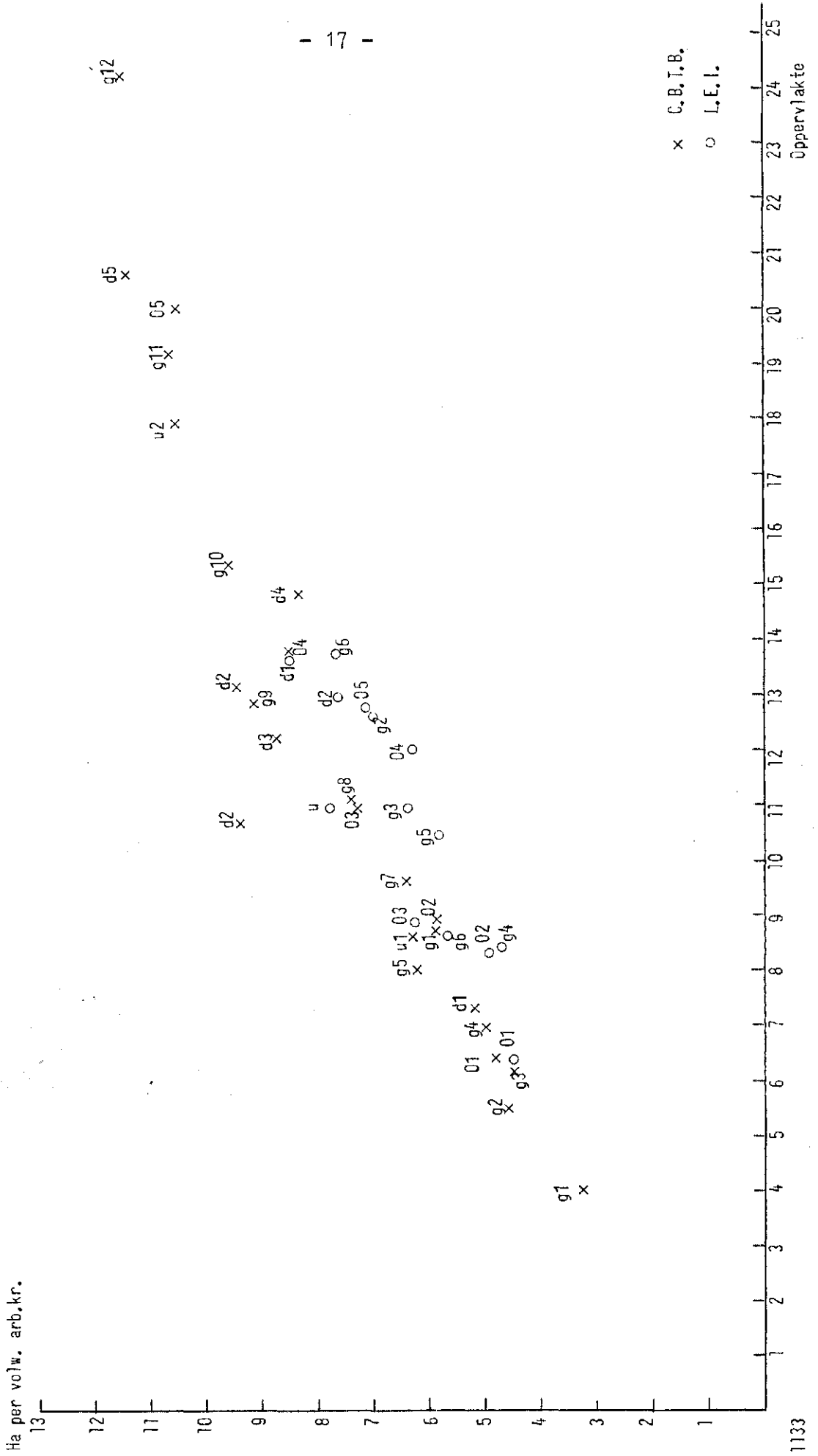
BEWERKINGSEENHEDEN PER VULVAARDIGE ARBEIDSRACHT

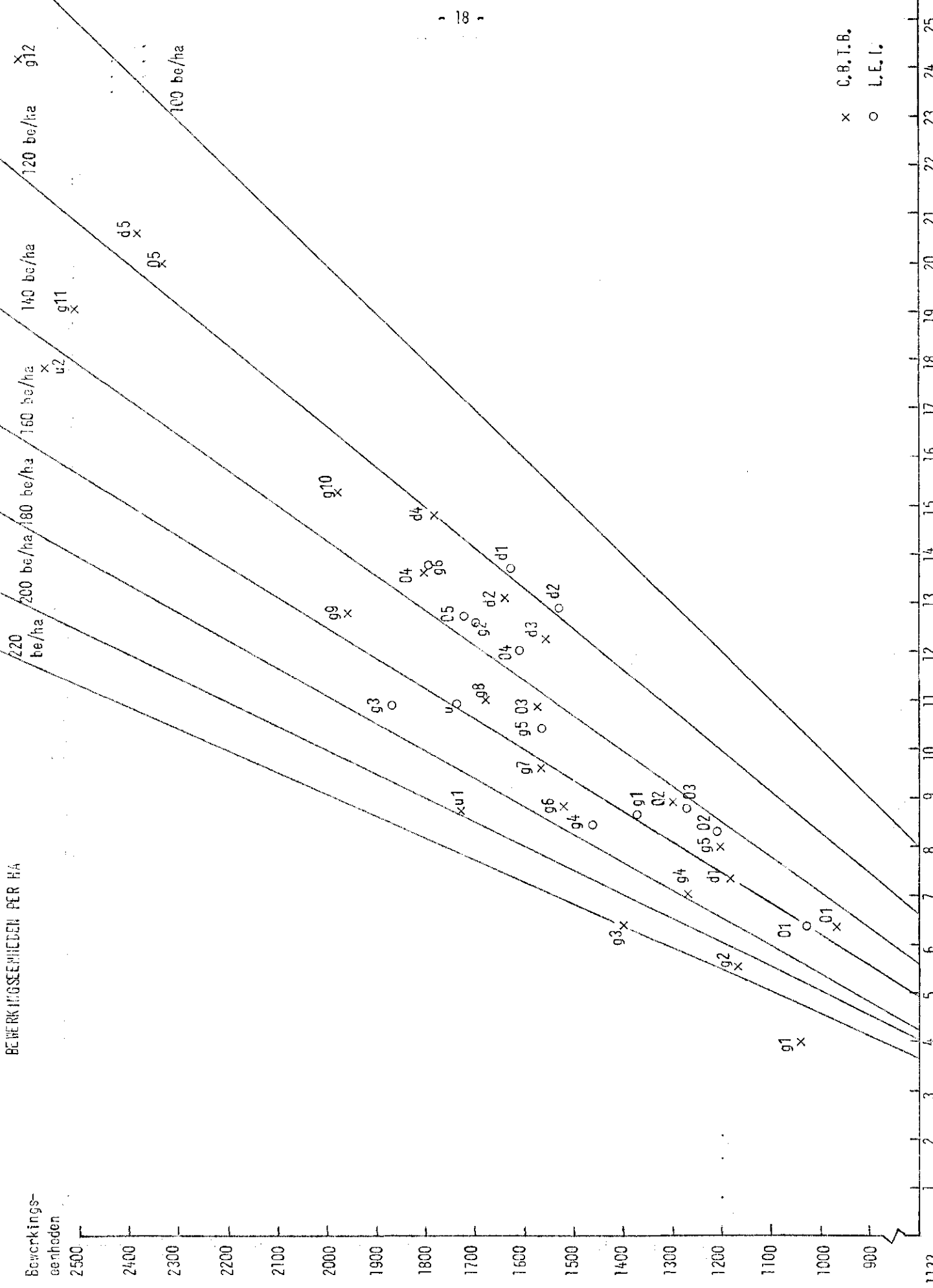
Bewerkingseenheden

x C.B.T.B.
o L.E.I.

1.4 1.5 1.6 1.7 1.8 1.9 2.0 2.1

x C.B.I.B.
o L.E.I.

Bewerkings-eenheden per ha

Bewerkings-eenheden

III. DE RENTABILITEIT VAN DE BEDRIJFSONDERDELEN

a. De rundveehouderij

Bij de rundveehouderij komen tussen de C.B.T.B.- en L.E.I.-bedrijven geen duidelijke verschillen naar voren. In de grafieken 10-11-12 en 13 is wel een tendentie aanwezig, dat de L.E.I.-bedrijven misschien iets gunstiger uitkomen. Uit de frequentieverdeling van de melkopbrengst en de opbrengst minus bijkomende voerkosten, blijkt, dat beide groepen een top hebben bij resp. 4000 - 4200 kg en 850 - 950 gld. Bij de omzet en aanwas is dit niet het geval, hier zijn verschillende toppen. Op de C.B.T.B.-bedrijven bij 240 - 320 gld. en op de L.E.I.-bedrijven bij 320 - 400 gld.

b. De varkenshouderij

Volgens de grafieken 14 en 15 geeft de varkenshouderij voor de L.E.I.-bedrijven een beter resultaat te zien. Bij de frequentieverdeling van de opbrengst per 100 gld. voerkosten, komt dit duidelijk tot uiting. Beide groepen hebben een top bij 80 - 90 gld., 20% van de C.B.T.B.-bedrijven tegenover 26% van de L.E.I.-bedrijven hebben deze opbrengst gehaald. Verder blijkt uit deze grafiek dat het percentage bedrijven met minder dan 80 gld. opbrengst op de C.T.B.T.-bedrijven groter is en met meer dan 90 gld. opbrengst, kleiner is dan op de L.E.I.-bedrijven.

Het aantal varkens is bij beide groepen ongeveer gelijk.

c. De pluimveehouderij

Bij de pluimveehouderij komen evenals bij de rundveehouderij, tussen de C.B.T.B.- en L.E.I.-bedrijven geen duidelijke verschillen naar voren. (Grafiek 16).

Uit de frequentieverdeling van de leg per hen per jaar (grafiek 17) blijkt, dat beide groepen verschillende toppen hebben. 47% van de C-B.T.B.-bedrijven heeft een leg per hen per jaar tussen de 190 en 230 eieren, bij de L.E.I.-bedrijven is dit 60% met een leg per hen per jaar tussen de 170 en 210 eieren. De spreiding is bij de C.B.T.B.-bedrijven groter dan bij de L.E.I.-bedrijven, dit zal vermoedelijk veroorzaakt worden door verschillen in de inventarisatie (L.E.I. per veertiendaagse periode), in de overboeking naar leggen (L.E.I. met 5 maanden) en de gerichte keuze van de L.E.I.-bedrijven.

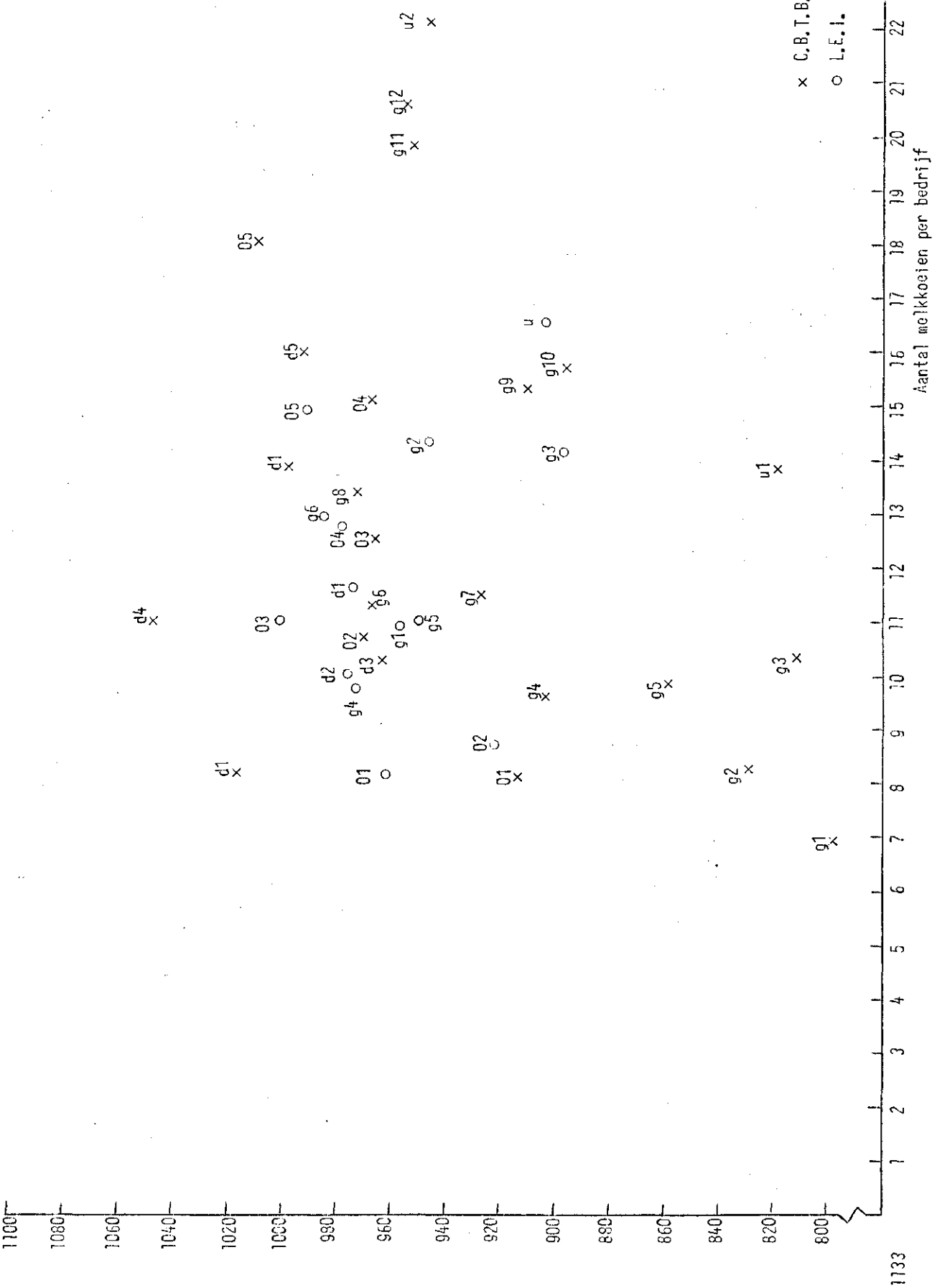
Het aantal leghennen per bedrijf is op de C.B.T.B.-bedrijven groter.

d. Marktbaar gewassen

Bij de opbrengsten marktbaar gewassen per ha marktbaar gewas is geen duidelijk verschil waar te nemen (grafiek 18). Per provincie kan worden gezegd, dat de opbrengsten op de L.E.I.-bedrijven in Drenthe iets hoger, in Overijssel iets lager en in Gelderland gelijk zijn aan de C.B.T.B.-bedrijven. Dat in Overijssel de opbrengsten van de L.E.I.-bedrijven lager zijn wordt veroorzaakt door de verbouw van fabrieksaardappelen op de C.B.T.B.-bedrijven. Over het algemeen is het percentage hakvruchten op de C.B.T.B.-bedrijven hoger dan op de L.E.I.-bedrijven.

OPBRENGSTEN RUNDVEEHOUDERIJ

Opbr. - bijk. voerk.
per melkkoe

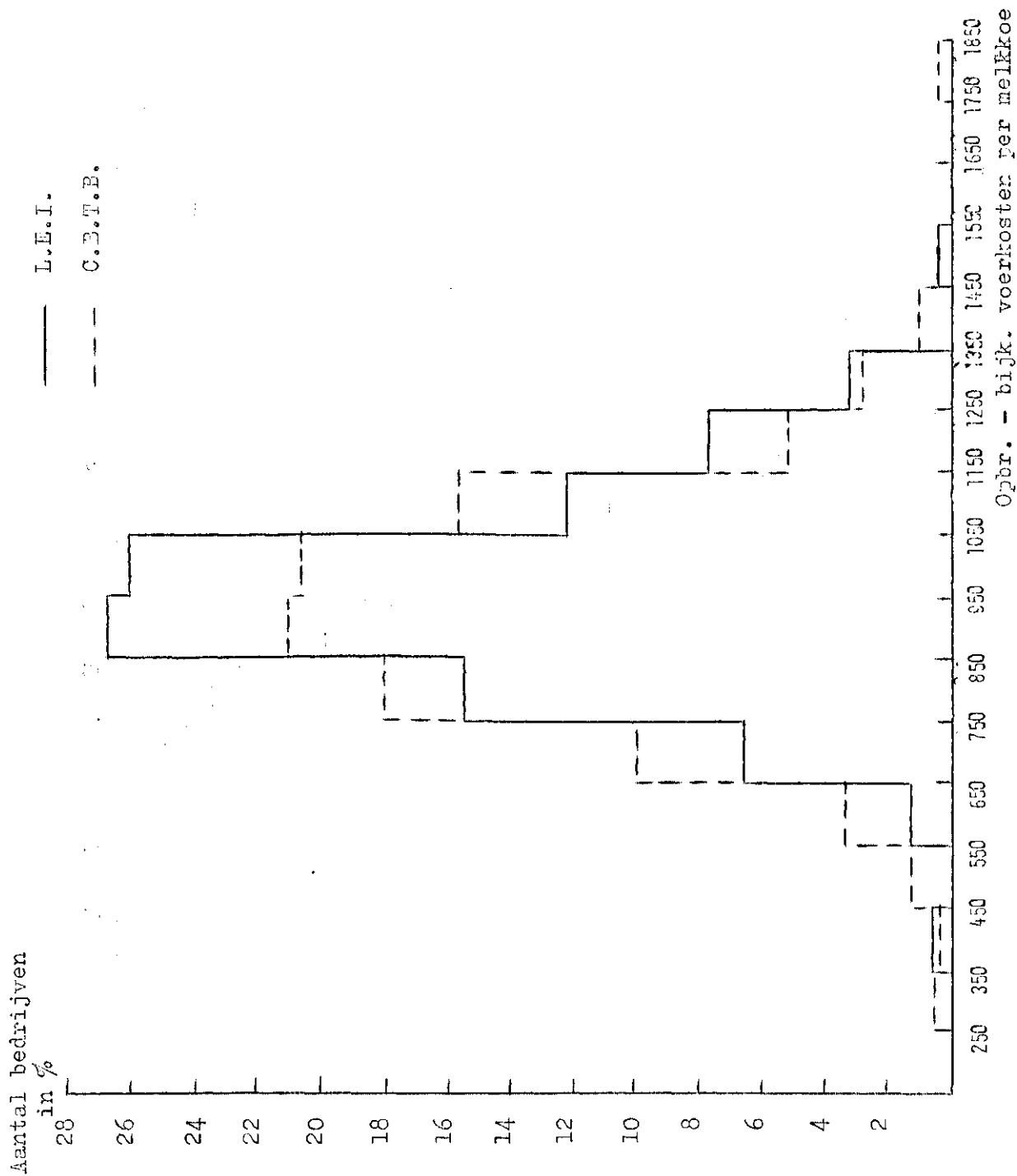

x C.B.T.B.
o L.E.I.

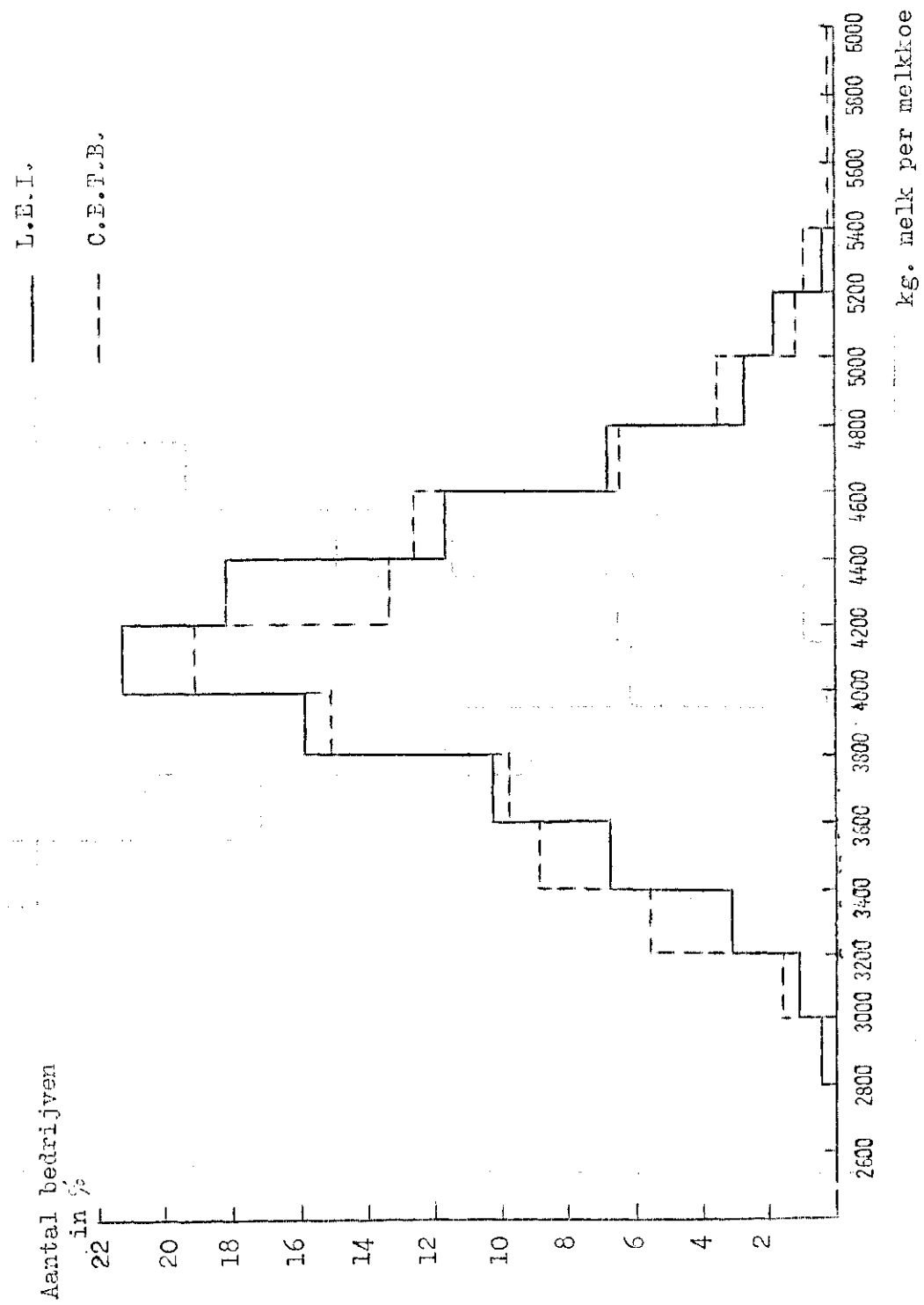
Grafiek 11

FREQUENTIEVERDELING VAN DE OPERENOST MINUS
BIJKOMENDE VOERKOSTEN PER KOE

Grafiek 12

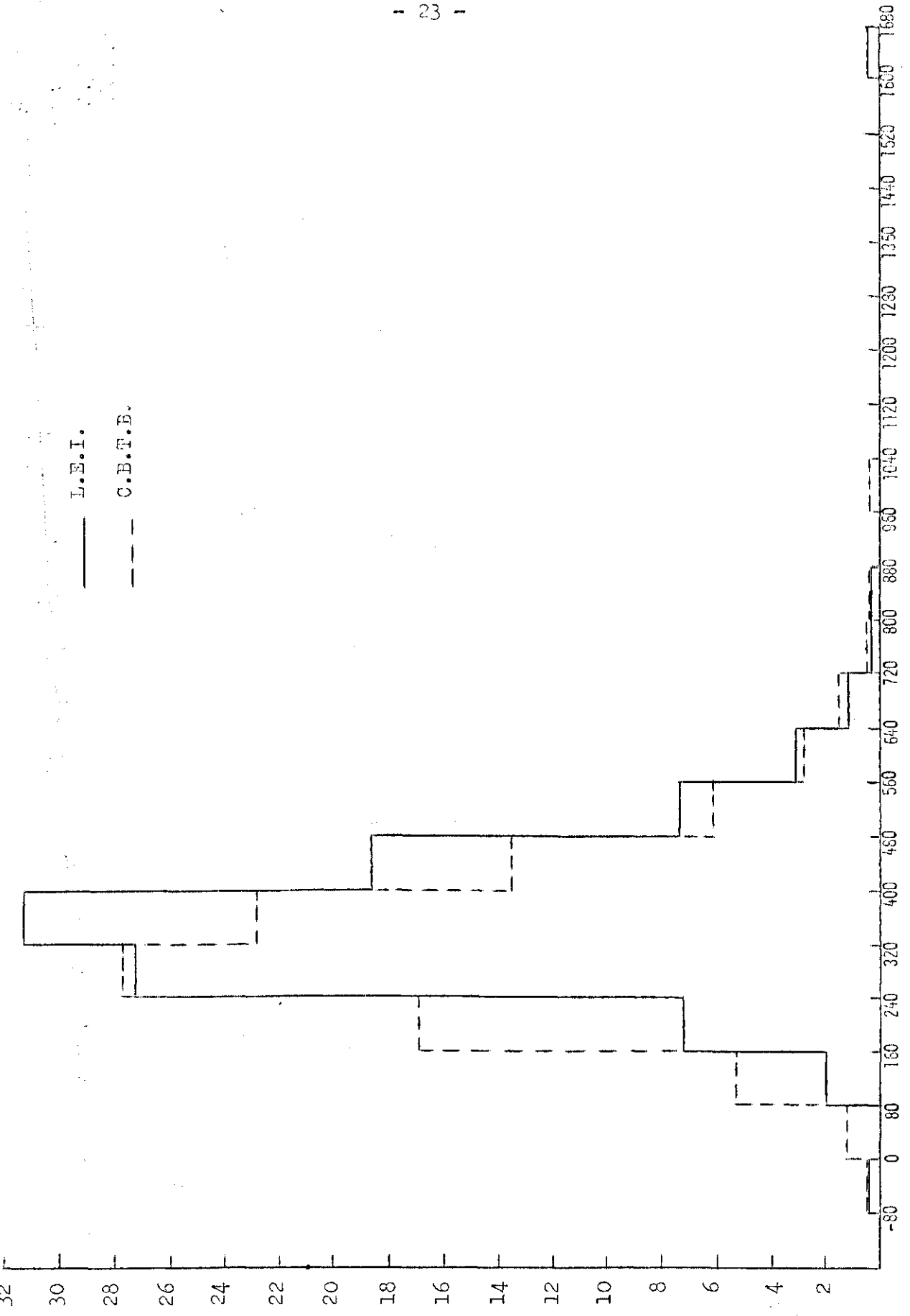
FREQUENTIEVERDELING VAN DE MELKOPBRENGST
IN KG PER MELKKOE

Aantal bedrijven
in %

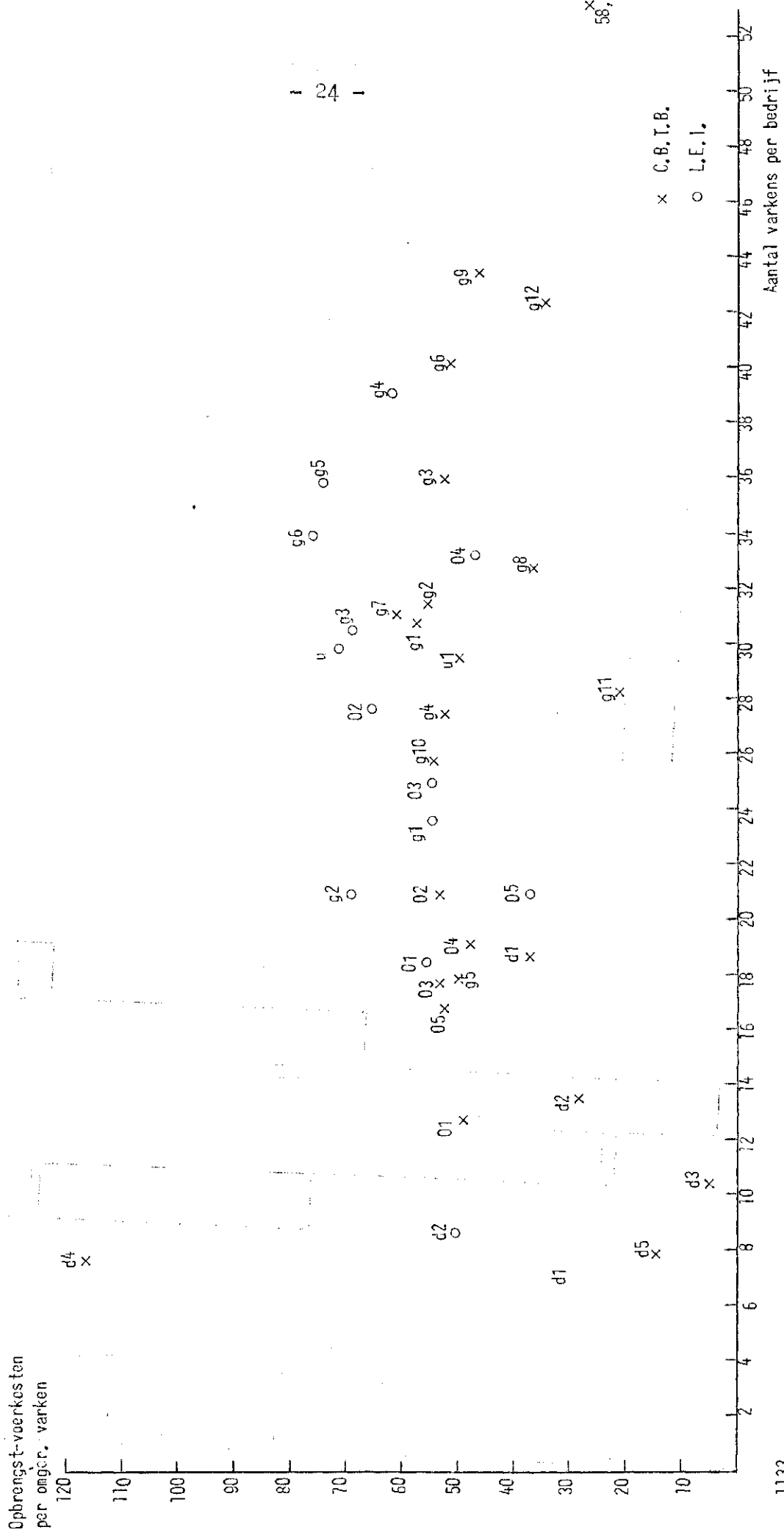
FREQUENTIEVERDELING VAN DE OMZET EN AANFIAS
IN GLD. PER MELKKOE

Grafiek 13

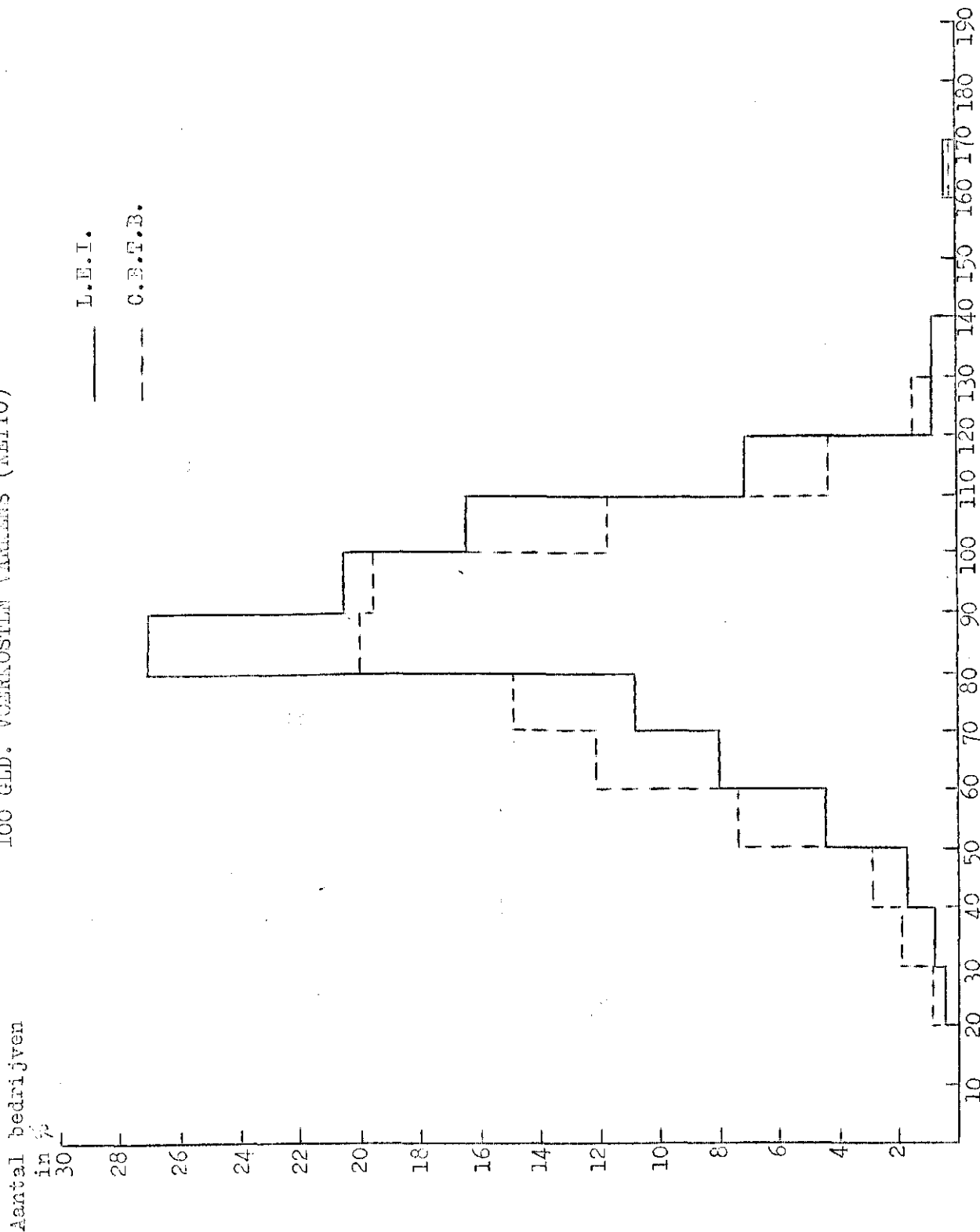
Omzet en aanwas in gld. per melkkoe

OPBRENGSTEN VARKENSHOUDERIJ

Grafiek 15

FREQUENTIEVERDELING VAN DE OPBR. PER
100 GLD. VOERKOSTEN VARKENS (NETTO)

Opbr. per 100 gld. voerkosten varkens Netto

OPBRENGSTEN PLUIMVEEHOUDERIJ

brengst-voerkosten
r 10 tennen

x g1

g1
x

x C.B.I.B.
o L.E.L.

u1
x

o g3

x u2

x g3

x g2

x g4

o g4

o g1

x g10

x g6

o u

x g5

o g5

o g1

x d1

x g2

o g3

g6

x g3

x g11

o g2

o g4

x g1

x g12

x g8

o g2

x g4

x g5

x d3

o d1

x d2

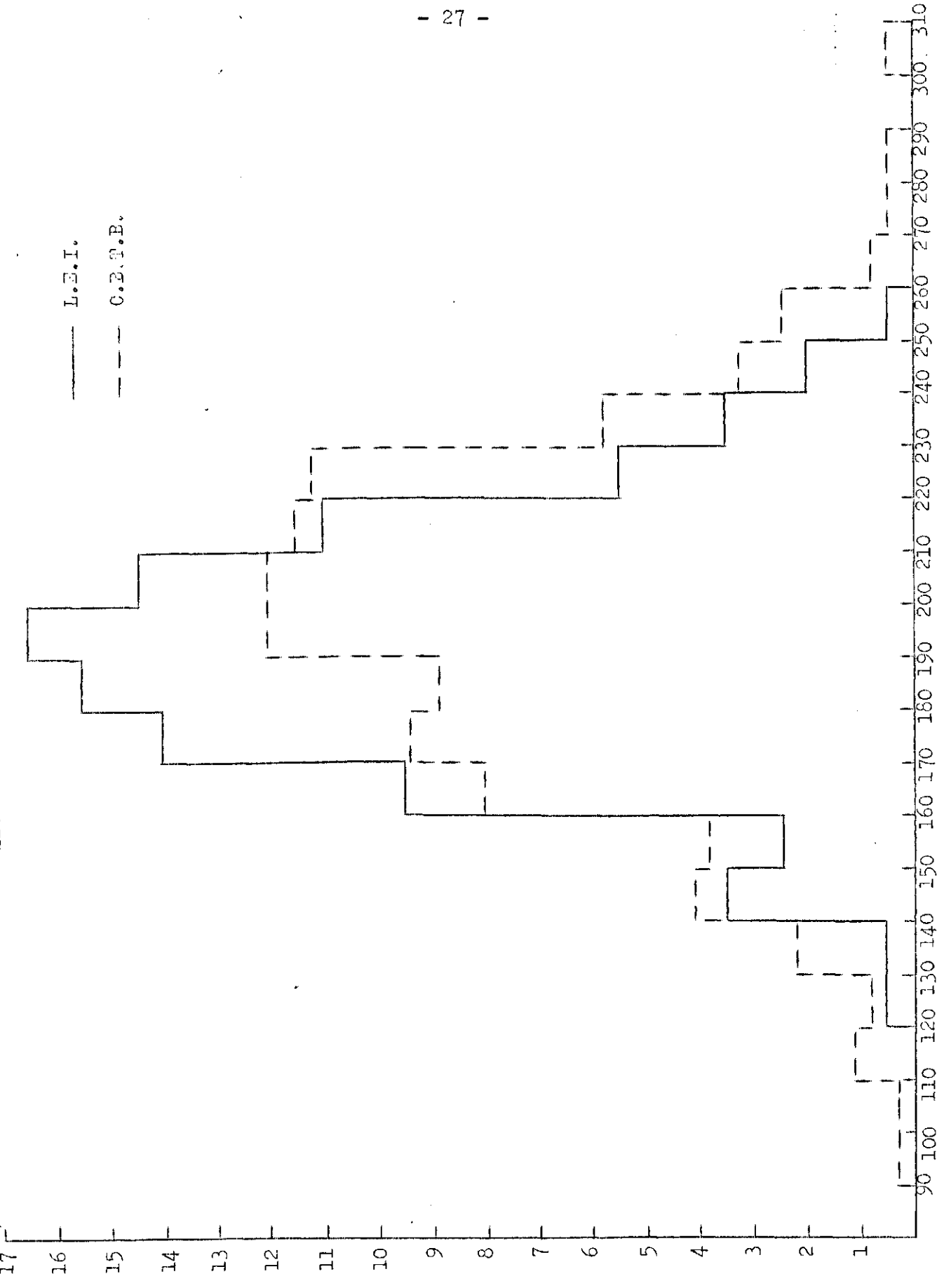
Aantal legghennen per bedrijf

Aantal bedrijven
in %

FREQUENTIEVERDELING VAN DE
LEG PER HEN PER JAAR

Grafiek 17

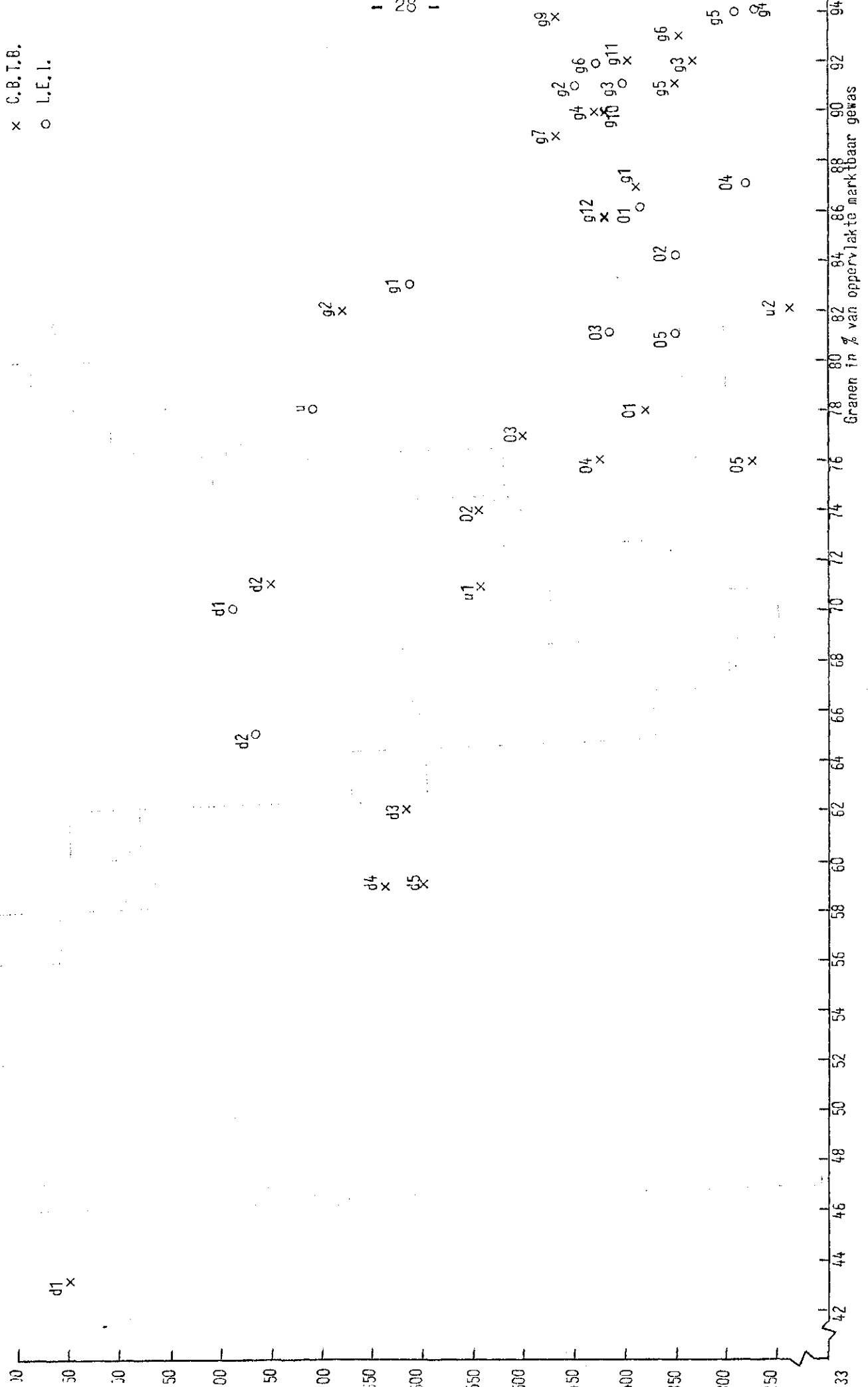
— L.E.I.
- - - C.B.F.B.

Leg per hen per jaar

OPBRENGSTEN MARKTBARE GEWASSEN

1000 gr. markt. gewassen
of ha markt. gewas

SAMENVATTING

1. Een aantal groepen C.B.T.B.-bedrijven werd vergeleken met een aantal groepen L.E.I.-bedrijven.
2. De vergelijking had slechts betrekking op één jaar namelijk 1962/63.
3. Het doel van deze vergelijking is na te gaan of er essentiële verschillen naar voren zouden komen tussen C.B.T.B.-bedrijven en L.E.I.-bedrijven
4. Het constateren van de verschillen in één bepaald jaar zegt niets over de oorzaken van de verschillen.
5. De L.E.I.-bedrijven hebben, vergeleken met de C.B.T.B.-bedrijven:
meer bewerkingsinkomen per bewerkingseenheid;
hogere bewerkingskosten per bewerkingseenheid;
minder bewerkingseenheden per volwaardige arbeidskracht;
gelijk of iets minder bewerkingseenheden per ha.
6. De hogere bewerkingskosten zijn voor een gedeelte veroorzaakt doordat de C.B.T.B. bij de berekening van de arbeidskosten geen rekening houdt met eventuele overuren. Daarnaast is er echter ook een gedeelte te verklaren uit een groter aantal bewerkingseenheden per volwaardige arbeidskracht op de C.B.T.B.-bedrijven.
7. Het verschil in aantal bewerkingsseenheden per volwaardige arbeidskracht wordt veroorzaakt door een geringer aantal volwaardige arbeidskrachten per bedrijf. Het is mogelijk dat ook dit berust op verschillen in de wijze van berekenen van de beschikbaarheid van de gezinsleden.
8. Er zijn geen duidelijke verschillen bij de opbrengsten minus bijkomende voerkosten per dier in de rundvee- en pluimveehouderij. Het aantal leghennen per bedrijf is op C.B.T.B.-bedrijven groter.
9. De opbrengsten minus bijkomende voerkosten per omgerkend varken geven voor de L.E.I.-bedrijven een beter resultaat te zien.